

**Family Opinions Related to Media in the Terms of Declarations of the
Rights of the Child (Sample: Çanakkale Province) ***

Salih Zeki GENÇ **
Fatih GÜNER ***

Extended Abstract

Introduction

Considering the legislations about children's rights and the children's being demonstration objects whom the society is accustomed to see, it can be said that the parents who take over the duty of bringing up the children in a peaceful environment are required to be conscious about negative orientation mechanisms of media tools. The study can be said to contribute to the family members on this subject.

One of the most important human rights abuses, constitute violations of children's rights. In the Declarations of the Rights of the Child, children rights are handled in 4 groups as vital rights, growing rights, protection rights and participation rights. Especially, it can be said that protection rights including child protection against omission and abuse and growing rights including information rights, are related to media and mass media. In this paper it is aimed to determine family opinions related to media organs in the context of child rights. The questions to look for answers are as follows:

1. How is the distribution of the parents' opinions about media in terms of children's rights?
2. Does the distribution of the parents' opinions about media in terms of children's rights differ due to the genders of family members?
3. Does the distribution of the parents' opinions about media in terms of children's rights differ due to the ages of family members?

* Bu makale, 25- 27 Şubat 2011 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi'nde sunulan bildirinin geliştirilmiş halidir.

**Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Çanakkale/ TÜRKİYE.

***Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretmeni (Aveyron- Lozere Bölgeleri), Lyon Eğitim Ataşeliği, Onet le Chateau/ FRANSA.

4. Does the distribution of the parents' opinions about media in terms of children's rights differ due to the education status of family members?
5. Does the distribution of the parents' opinions about media in terms of children's rights differ due to the children number in the family?

This study is important in terms of revealing the current opinions of family members about media in terms of children's rights. Besides, the parallel studies in our study can be said to not to be performed as voluminous in terms of children's right-media in our country. The thought that the research can be effective in terms of filling this gap reveals the necessity of the study.

Methods

The paper is designed in survey model. The universe of research includes 182 primary schools which go on education in 2010- 2011 education year in the Çanakkale province. The sample of universe includes 227 family members who have students in 19 primary schools that were determined by the way cluster sampling. The researcher prepared a survey to collect data. The survey consists of 20 items revealing the relationship between children's rights and media. In analyzing obtained data has been used SPSS 15.0, the level of significance is 0.05 in assessment. Data has analyzed by using percentage, frequency, t-test and variance and has interpreted by making table.

Findings

When findings have been examined, it has been seen that there is no meaningful difference between family members' opinions related to media and gender. It is seen that there is no significant difference between the family members' opinions about media and the ages of the family members. It is possible to say that the age variable is independent from the ages of the family members. Also, there is no meaningful difference between family members' opinions and family members' literacy. The variable of children number in the family is seen to be independent from the parents' opinions about media. Great majority of the family members (65.1%) are seen to report their opinions about the fact that media do not act meticulously about the neglect and abuse of the children.

Conclusion

In the study, it can be concluded that parents do not be sensitive about the neglect and abuse of the children in general. In the study, it is seen that they state their opinion that they must inform the children about sexuality when their children are ready in order to prevent them from incorrect and incomplete learning from their peers, television, internet and

streets. The conclusion obtained from the study can be said to have similarity with the conclusion obtained from Sutton's (2003) study. It can be concluded from the fact that the opinions of the individual do not differ significantly due to their education status that the family members have similar media literacy level on the point that media training or media literacy. Considering the results of the research, especially the media tools are expected to be more sensitive about children's rights. On this point, it can be suggested to increase the audits to media organs.

Key Words: Media, Child, Declaration of the Rights of the Child.

Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Aile Görüşleri (Çanakkale İli Örneği)

Öz

Medyanın genel olarak bilgilendirme, eğlendirme, kamuoyu oluşturma gibi işlevlerinin olduğu bilinmektedir. Ayrıca, medyanın çocuklar üzerinde önemli etkilere sahip olduğu görülmektedir. Bu sebeple de medya büyük bir sorumluluk taşımaktadır. En önemli insan hakları ihlallerinden birisi de çocuk haklarının ihlal edilmesidir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de yer alan çocuk hakları; yaşamsal haklar, gelişme hakları, korunma hakları ve katılma hakları olmak üzere dört grupta ele alınmaktadır. Özellikle, çocukların ihmal ve istismara karşı korunmasını içeren korunma haklarıyla, bilgi edinme hakkını içeren gelişme haklarının medyaya ve kitle iletişim araçlarıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, ailelerin çocuk hakları bağlamında medya araçlarına yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2010- 2011 eğitim- öğretim yılında Çanakkale il genelinde eğitim öğretime devam eden 182 ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evren içerisinde küme örnekleme yoluyla belirlenen 19 ilköğretim okulunda öğrencisi bulunan 227 aile bireyi oluşturmaktadır.

Çalışmada, aile bireylerinin büyük çoğunluğunun (% 65.1) medyanın çocuk ihmal ve istismarı konusunda titiz davranmadığı yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Bulgular incelendiğinde, aile bireylerinin medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Aile bireylerinin medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin yaşları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Ailedeki çocuk sayısı değişkeninin, ailelerin medyaya ilişkin görüşlerinden bağımsız olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Medya, Çocuk, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme,

Giriş

Medyanın haber verme, eğitim, eğlendirme, inandırma olmak üzere dört grupta toplanan işlevlerine Genç ve Güner (2010), “kamuoyunu oluşturma ve kamuoyunu açıklama”, “denetim ve eleştiri”, “mal ve hizmetlerin tanıtımı”, “ulusal bütünleşmeyi sağlama” işlevlerini de eklemektedir. Günümüzde kitle iletişim araçları ve medya çocukların sosyalleşmesinde de rol üstlenmektedir. Medyanın çocuğun toplumsallaşma sürecinde, aile, din, eğitim gibi kurumların yanında yer aldığı ve zaman zaman bu kurumlardan çok daha etkili olduğu ifade edilmektedir (Mutlu, 1999).

Gazeteler, dergiler, televizyon, radyo, sinema filmleri, internet gibi yayın araçlarından oluşan medya, çocuklarımızın yaşantısına örgün eğitimden önce girmektedir. Birçok çocuk, yakın çevresi dışındaki dünyayı medya aracılığıyla öğrenmektedir (Yılmaz, 2007). Günümüz dünyasındaki çocuk, medya sayesinde her yerdedir. Artık çocuklar toplumun görmeye alıştığı gösteri nesnelere haline gelmiştir (Ziyalar ve Salihoglu, 2008: 153).

Medyada Çocuk

Günümüzün ekonomi anlayışında medyada yer alan içerik ve anlamların değiştirilerek izleyicilere ulaştırılması söz konusudur. Bu durumdan en çok etkilenenler ise çocuklardır. Medya araçlarındaki “gerçeklik” sorunu, daha çok sihirli pencere olarak adlandırılan ve en etkili medya aracı olarak bilinen televizyon için geçerlidir. Televizyon, içeriğini anlayacak bir eğitim gerektirmeme, içeriğini sorgulamaya yönelik karmaşık işlemler içermeme ve izleyicisini ayrıma tabi tutmama gibi sebeplerden dolayı bireylerin gerçeklik algısını zorlamaktadır (Postman, 1995). Çocuk izleyicilerle yetişkinlerin televizyon kullanımları arasındaki fark bu noktada çok daha belirgindir. Yetişkinler televizyonu eğlenmek için izlerken, çocuklar televizyon aracılığıyla dünyayı algılamaktadırlar (Akıncı, 2008).

İnal (2012), günümüzde, çocuğun medyaya, medyanın da çocuğa yapışmış gibi görüldüğü sürecin sorunsuz, tehlikesiz ve korunaklı olmadığını belirtmekte; filtreleme, kısıtlama, kural getirme, yasaklama, kontrol ve korumaya rağmen çocukların medya karşısında negatif yönlendirmelere açık olduğunu vurgulamaktadır.

Medya, günümüzde her zamankinden farklı, haber değeri olan, toplumsal algıyı etkileyen olayları haber yapmaktadır. Çocukların haberlerde kullanılmasının nedeni haberde konu edinilen olayın aydınlatılmasından çok çocuğun haber değeri olarak önem taşımasındandır. Fakat çocukların herhangi bir haberin öznesi olmaları onları

zedeledebilmektedir. Sadece haber konusu olmak bile çocuğun istismar edilmesi sonucunu doğurabilmektedir (Ziyalar ve Salihoğlu, 2008). Ziyalar ve Salihoğlu (2008) yaptıkları çalışmada 1 Temmuz 2006- 31 Aralık 2006 tarihleri arasında, üç farklı yayın grubuna ait gazetelerde yer alan çocuk haberlerini tespit etmişler, tespit edilen 1006 haber ve bu haberlerdeki 1619 çocuk üzerinde inceleme yapmışlardır. Söz konusu çalışmada haberlerin sadece % 2,5'inin çocuk başarısını anlatan haberler olduğu; %79,1'inin ise adli haberler olduğu görülmüştür. Amerikan Pediatri Akademisi'nin Aralık 2006'da yayınladığı bildiri, reklam endüstrisinin, çocuk ve ergenleri uygun tüketici olarak gördüğüne dikkat çekmektedir. Çocuklara yönelik reklamların % 50'si yiyeceklerle ilgili olmakla beraber bu yiyeceklerin büyük çoğunluğu atıştırılacak yüksek kalorili yiyecekler olduğu ve sadece % 3'ünün sağlıklı besinler olduğu bilinmektedir (Yılmaz, 2007). Aynı duruma dikkat çeken Öztürk ve Karayağız (2007) da yiyecek reklamlarının çocuklar arasında uygun olmayan beslenme alışkanlıklarının oluşmasına neden olduğunu belirtmekte ve televizyon reklamlarında yüksek kalorili, besin değeri düşük gıdalara çokça yer verildiğini ifade etmektedir.

Yüksel Özmen (2012), medyanın çocuklara ilişkin haberleri ele alışını analiz ettiği çalışmasında, medyanın çocuk temsiliinde çarpık bir anlayışa sahip olduğunu ifade etmekte, çocuğa zamansal olarak medyada az yer verildiğinde sorunların görmezden gelindiğine ve çocuğun temsil edilemediğine vurgu yapmaktadır. Yüksel Özmen (2012), medyada çocuğa çok yer verildiğinde de bu kez çocuk haklarının ihlal edildiğinin altını çizmektedir. Arcan (2011), "Medya Bağlamında Çocuk Hakları" isimli çalışmasında, geçmişten günümüze çocukların istismar ya da sömürüye uğradıklarında sansasyonel bir kurban şeklinde medyaya sunulduklarını ifade etmektedir. Büyükbaykal, Mengü ve Büyükbaykal (2007) tarafından gazetelerdeki çocuk haberlerinin incelendiği çalışmada, çocukların gazetelerde olumlu yönleriyle haber olmadığı ve çocukların gazetelerde olumsuz haber öznesi olarak öne sürüldükleri ifade edilmektedir. Çocuklar, haberlerde genellikle şiddet, suç veya hastalık içeren konularla ilgili olarak yer almaktadır (Yüksel Özmen, 2012: 67)

İnal (2012), medyada oldukça fazla yer edinen çilgın tüketim anlayışı, cinsel istismar, pornografi, madde kullanımına teşvik, kumar, yıkıcı bağlantı gibi birçok olumsuz ve tehlikeli kanal, çocukların medya karşısında maruz kaldıkları negatif yönlendirme olarak ifade etmektedir. Medya yöneticilerinin ve medya çalışanlarının genelde insan hakları özelde de çocuk hakları bilincinin yükseltilmesi gerekmektedir. (Arcan, 2011).

Çocuk Hakları ve Medya

Günümüzde ülkelerin maddi ve manevi refaha ulaşmak için çocuklara kaliteli yaşam standardı sağlama ve yetenekleri doğrultusunda gelişimleri için çaba gösterme yükümlülükleri bulunmaktadır (Uçuş, 2009). Ülkeler, maddi ve manevi mutluluğa ulaşmak ve barış içinde yaşamak istiyorlarsa olanaklarının çoğunu, çocukların sağlıklı büyümelerine ve yetenekleri doğrultusunda geliştirilmelerine ayırmalıdır (Çakır Tunç, 2008: 3). Bu bağlamda çocuk haklarının kalıcılığını sağlama, çağdaş demokratik toplum kültürüne yapılan bir yatırım niteliğindedir (Uçuş, 2009).

Tüm insanların bir zaman dilimi içinde çocuk oldukları düşünüldüğünde, çocuk haklarının insan hakları düşüncesinin temeli olduğu söylenebilir (Avcı, 2011). Fazlıoğlu (2007), çocuk haklarının; insan haklarının, toplumsal özgürlük anlayışının ve bireyin özgürleşmesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu vurgularken çocuklukta verilen özgürlükçü anlayışın yetişkinlikteki özgürlükçü yaşam için ön koşul niteliğinde olduğuna dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda çocuk haklarıyla ilgili birçok düzenlemenin varlığı da göze çarpmaktadır.

20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kabul ettiği Çocuk Hakları Bildirgesi, Türkiye tarafından 4 Nisan 1995'te de onaylanmıştır. Bu bildirgenin 2. ilkesine göre çocuğun özel olarak korunacağı; sağlıklı, normal biçimde gelişmesine olanak sağlayacak kolaylıklardan yararlanacağı ifade edilmekte ve bu amaçla çıkarılacak yasalarda, çocuğun çıkarlarının ön plana alınacağı bildirilmektedir (Balcı ve Sönmez, 2001).

Çocukların "Magna Carta"sı olarak nitelendirilen ve kısa sürede pek çok hükümet tarafından onaylanarak tarihte en yaygın şekilde kabul gören insan hakları belgesi niteliğini kazanan belge Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'dir (Aktürk, 2006). Günümüzde çocuk hakları konusunda küresel bir hareket başlatan, birçok uluslararası projeye kaynak olan ve dünyada çocuklara yönelik duyarlılık yaratan asıl belge niteliği taşıyan bu sözleşmedir (Salman Osmanağaoğlu, 2007). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiş ve Türkiye tarafından da 27 Ocak 1995 tarihinde onaylanarak iç hukukun bir parçası olmuştur. Bu belgede çocuğun kitle iletişim araçlarından korunmasına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu sözleşmenin 17. maddesinde devletin, değişik kaynaklardan bilgilerin ve yayınların çocuklara ulaşmasını sağlamada; kitle iletişim araçlarının çocuklar açısından sosyal ve kültürel yarar sağlayacak bilgiler yaymasını teşvik etmede; çocukları zararlı yayınlardan korumada sorumlu olduğu ifade edilmektedir.

Ülkemizde reklamların olumsuz etkilerine karşı çocukları koruyan 4077 sayılı Tüketicinin Korunmasına Hakkındaki Kanunu'nun 16/II düzenlemesi, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, çocukları istismar edici reklam yapılamayacağına yönelik hüküm içermektedir (Uluç, 2002).

Kaya (2011), uluslararası belgelerde ve sözleşmelerde çocuk haklarını, "Washington Kararları", "Çocuk Hakları Cenevre Bildirisi", "Çocuk Hakları II. Cenevre Bildirisi", "Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi" ve "Türk Çocuk Hakları Bildirisi" başlıkları altında ele almaktadır. Odman (2012: 308), uluslararası düzenlemelerde yer alan çocuklara yönelik hakların aşağıdaki haklar kapsamında ayrıntılı bir şekilde incelenebileceğini ifade etmektedir:

Yaşama, Hayatta Kalma; Güvenlik ve Gelişme Hakkı; Çocuğun Her Türü Şiddete Karşı Korunma Hakkı; Çocuklara Ölüm Cezası Verilmemesi, İşkence, Özel Yaşama Saygı Hakkı; Aşağılayıcı Muamele ve Özgürlükten Yoksun Bırakmaya Karşı Korunma Hakkı; Cinsel Sömürüye Maruz Kalmama Hakkı; Fuhşa Konu Olmama, Kız Çocukların Cinsiyet Organına Yapılan Operasyon-Female Genital Mutilation; Eğitim-Öğretim Hakkı, Temel Sağlık ve Refah Hakkı; Özürlü Çocuklar, Sosyal Güvenlikten Yararlanma Hakkı; Sosyal Sömürüye Maruz Çocuklar; Kültürel Haklar; Boş Zamanı Değerlendirme; Oynama ve Eğlence Etkinliklerinde Bulunma Hakkı ile Kültürel ve Sanatsal Yaşama Serbestçe Katılma Hakkı; Dinlenme, Boş Zamanı Değerlendirme, Oynama ve Eğlence Etkinliklerinde Bulunma Hakkı; Oynama ve Eğlence Etkinliklerinde Bulunma Hakkı; Kültürel ve Sanatsal Yaşama Serbestçe Katılma Hakkı.

Günümüzde çocukları koruyucu medya düzenlemeleri, medyaya erişimi engellemekte, medya içeriğindeki istenmeyen unsurlara karşı çocukları korumaya odaklanmaktadır. İstenmeyen unsurlar, yasadışı içerik ve zararlı içerikten oluşmaktadır (Timisi, 2011).

Aile ve Medya

Çocukların ihmal ve istismardan korunmasına yönelik mücadelede en başta devlet olmak üzere, sivil toplum örgütleri, medya kanalları, uluslararası uzmanlık örgütleri, aile ve toplum üyeleri birlikte görev almalıdırlar (Erükü ve Öz, 2012). Çocuğun hayata gözlerini açtığı aile ortamı ve bu aile ortamını kuşatan medya iletileri, çocukta kişiliğin gelişiminin ön plana çıktığı yaşamın ilk evrelerinde daha önemli bir konumdadır. Medya kuruluşları cinsellik, şiddet, olumsuz örnek

oluşturabilecek davranışlar vb.lerini kapsayan içerikten çocukların korunması konusunda aileleri bilgilendirme ve uyarmanın temel sorumluluklarından biri olduğunu daima göz önünde bulundurmalıdır (Bek, 2011: 42). Arcan (2011), çocuk haklarının korunması ve yaygınlaştırılması ile medya arasında bir bağ olduğunu ifade etmektedir.

Çocuğun fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimi açısından huzurlu bir ortamda yetişmesi kuşkusuz gelişimi açısından çok önemlidir. Böyle bir ortam da şüphesiz çocuğun anne- babasıyla birlikte yaşadığı aile ortamıdır. Çocuğun yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan tüm ihtiyaçları sağlamanın yanı sıra çocuğun sosyalleşmesinde de anne- babaya birtakım görevler düşeceği göz önüne alınmalıdır (Uçuş, 2009). Geçmişte, kitle iletişim araçlarının ve medyanın çocukların sosyalleşmesindeki rolü göz önüne alındığında ebeveynlerin ve medyanın çocuklara yönelik korumacı roller üstlendikleri bilinmektedir.

Çocukların aileleri tarafından medyaya karşı korunmalarını ön plana alan geleneksel medya çevresi, teknolojideki gelişimler sonucu değişmektedir. Medya izleme, teknolojik gelişmeler sonrasında bireysel bir etkinlik haline dönüşmektedir. Bu durum çocukların bilgiye erişim miktarını arttırırken yetişkin olmayan çocuklar, gelişim süreçlerine uygun olmayan iletilerle karşılaşmaktadırlar (Timisi, 2011). Özellikle de ebeveynin televizyon tutkusu veya televizyonun bir bakıcı fonksiyonu üstlenmesi, çocuğun televizyonu bir bağlanma objesi yerine koyarak koşullanması olumsuz sonuçlar doğurabilir (Ertürk ve Gül 2006: 28).

Medyanın insanlar ve özellikle de çocuklar üzerindeki olumsuz etkisini azaltabilmek için medya okuryazarlığı kavramına büyük önem verilmesi gerekmekte ve iletişim ortamındaki en önemli gücün medya okuryazarlığı ve eğitim olduğu düşünülmektedir. Hem çocuklarla hem de ailenin diğer üyeleriyle medya okuryazarlığı becerileri edindirmeye yönelik yapılabilecek çalışmalar, bireylere gazete, televizyon, radyo, dergi gibi medya kaynaklarından etkili bir biçimde yararlanmaya yönelik beceriler kazandırabilir.

Araştırmanın Önemi

Ülkemizdeki çocuk hakları ile ilgili yasal düzenlemeler ve çocukların medyada toplumun görmeye alıştığı gösteri nesnelere haline gelmeleri birlikte ele alındığında çocukların huzurlu bir ortamda yetişmesi görevini üstlenen anne ve babaların medya araçlarının negatif yönlendirme mekanizmaları hakkında bilinç sahibi olmaları gerektiği söylenebilir. Çalışmanın aile bireylerine bu konuda katkı sağlayabileceği söylenebilir. Bu çalışma, aile bireylerinin çocuk hakları bağlamında medyaya yönelik mevcut görüşlerini ortaya koyma açısından önemlidir. Ayrıca Şirin (2011),

ülkemizde çocuk hakları- medya bağlamında henüz paralel çalışmaların oylumlu şekilde yapılmamış olmasının önemli bir eksiklik olduğunu dile getirmektedir. Araştırmanın bu eksikliği giderme yönünde etkili olabileceği düşüncesi, çalışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya yönelik görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada cevap aranacak sorular şunlardır:

1. Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri, aile bireylerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri, aile bireylerinin yaşlarına göre farklılık göstermekte midir?
4. Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri, aile bireylerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
5. Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri, ailedeki çocuk sayısına göre farklılık göstermekte midir?

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2010- 2011 eğitim- öğretim yılında ilköğretim kurumlarında öğrencisi bulunan aileler ile sınırlıdır.
2. Araştırma, Çanakkale ili ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışmada, ailelerin medyaya ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenler (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, çocuk sayısı) açısından incelemek adına tarama (survey) modelinde yürütülmüştür. Tarama modelinin amacı, belirli özellik, tutum ve düşüncelere sahip bir örneklem içindeki bireylerin bir ya da daha fazla değişkene göre gösterdiği dağılımı tespit etmektir. Bu modelde evrenin tamamı yerine, belirli bir örneklemden veri elde edilerek mevcut durum yansıtılmaya çalışılır (Karasar, 2002).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 2010- 2011 eğitim- öğretim yılında Çanakkale il genelinde eğitim öğretime devam eden 182 ilköğretim okulu (kayıt bölgesi) oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil olan aile bireyleri geniş bir alana yayıldığından araştırmada küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini evren içerisinde küme örnekleme yoluyla belirlenen 19 ilköğretim okulunda öğrencisi bulunan 227 aile bireyi oluşturmaktadır. Araştırmadaki her ailede, e- okul sisteminde “öğrenci

velisi” olarak kayıtlı bir aile bireyinin görüşüne başvurulmuştur. Araştırmada toplam 235 aile bireyine anket uygulanmış uygulama sonucunda yapılan değerlendirmede hatalı ve eksik doldurulan araçlar belirlenip araştırma kapsamından çıkartıldıktan sonra geriye kalan 227 veri toplama aracı değerlendirmeye alınmıştır. Gönüllü olarak araştırmaya katılan aile bireyi sayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Bireylerin Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımı

Yerleşim Birimi	Evrendeki Okul Sayısı	Örnekleme Alınan Okul Sayısı	Aile Bireyi Sayısı
Çanakkale/ Merkez	32	3	62
Çanakkale/ Ayvacı	14	1	15
Çanakkale/ Bayramiç	12	1	15
Çanakkale/ Biga	34	3	40
Çanakkale/ Bozcaada	1	1	2
Çanakkale/ Çan	19	2	25
Çanakkale/ Eceabat	4	1	4
Çanakkale/ Ezine	14	1	16
Çanakkale/ Gelibolu	21	2	22
Çanakkale/ Gökçeada	3	1	3
Çanakkale/ Lapseki	10	1	13
Çanakkale/ Yenice	18	2	18
Toplam	182	19	235

Verilerin Toplanması

Veri toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan anket, ailelerin çocuk hakları çerçevesinde, çocukların medyada konu edinilmeleriyle ilgili bakış açılarını belirlemeye yönelik 20 maddeden oluşmaktadır. Ankette medya araçlarından televizyona yönelik maddelerin daha fazla kullanılmış olmasının, ilköğretim öğrencileri tarafından televizyonun en çok tercih edilen kitle iletişim aracı olmasından (Güner, 2011; Sadriu, 2009) kaynaklandığı söylenebilir. Anket, likert tipi şeklinde oluşturulmuş ve her maddenin karşısında “5= Tamamen Katılıyorum, 4= Katılıyorum, 3= Kısmen Katılıyorum, 2= Katılmıyorum, 1= Tamamen Katılmıyorum” biçiminde seçenekler yer almıştır. Anketin son şekli, maddelerin yüzey geçerliliklerinin test edilmesi için 2 uzmana gösterilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anketin son hali, Çanakkale’nin Biga ilçesindeki 50 aile bireyi üzerinde uygulanmış (ön test) ve soruların işleyip işlemediği araştırılmıştır. Ön test sonucunda ölçme aracının güvenilirliğinin bir göstergesi olan iç tutarlılığını belirlemek için

Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış ve 0.87 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sayı, ölçme aracının güvenilirliği için yeterli kabul edilmiştir.

Verilerin Analizi

Anket yoluyla toplanan veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler yüzde (%), frekans (f), t testi ve varyans (F) kullanılarak analiz edilmiş ve tablolastırılarak yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak örnekleme oluşturan ailelere ait bilgiler tablolastırılmış, daha sonra da araştırmada cevap aranacak sorulara ilişkin istatistiksel analizlere yer verilmiştir. Tablo 2’de, araştırma kapsamına alınan ailelere ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırma Kapsamındaki Ailelere İlişkin Bulgular

Cinsiyet	f	%
Kadın	149	65.6
Erkek	78	34.4
Toplam	227	100.0
Yaş aralığı	f	%
20- 29 yaş	12	5.3
30- 39 yaş	142	62.6
40- 49 yaş	61	26.9
50 ve üstü yaş	12	5.3
Toplam	227	100.0
Öğrenim durumu	f	%
Okuryazar değil	13	5.7
İlkokul mezunu	130	57.3
Ortaokul mezunu	26	11.5
Lise mezunu	44	19.4
Üniversite mezunu	14	6.2
Toplam	227	100.0
Çocuk sayısı	f	%
1	32	14.1
2	144	63.4

3	37	16.3
4 ve daha fazla	14	6.2
Toplam	227	100.0

Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Tablo 3'te ailelerin çocuk hakları bağlamında medya araçlarına yönelik görüşlerinin dağılımı yer almaktadır.

Tablo 3. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medya Görüşlerinin Dağılımı-1

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Medyada çocuklara yönelik birçok tehlike bulunmaktadır.	103	45.4	78	34.4	41	18.1	4	1.8	1	0.4
2- Medyada çocuğa yönelik şiddet meşrulaştırılmakta, sıradanlaştırılmaktadır.	67	29.5	90	39.6	45	19.8	19	8.4	6	2.6
3- Medya, çocuk ihmal ve istismarı konusunda titiz davranmamaktadır.	57	25.1	92	40.5	55	24.2	16	7.0	7	3.1
4- Medyanın çocuğa bakışı aslında toplumunkinden farklı değil. Çocuğun bir birey olduğu, hakları ve özgürlükleri olduğu unutulmaktadır.	72	31.7	78	34.4	49	21.6	21	9.3	7	3.1
5- Medyada çocuğun düşünceleri önemslenmemektedir.	48	21.1	85	37.4	60	26.4	28	12.3	6	2.6
6. Kitle iletişim araçları (TV, gazete, internet vs.) çocuk haklarını ihlal etmektedir.	51	22.5	69	30.4	57	25.1	39	17.2	11	4.8
7. TV'deki program türleri (reklam, dizi, haber vs.) çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir.	81	35.7	58	25.6	58	25.6	17	7.5	13	5.7
8. TV dizileri çocuğumuzun/ çocuklarımızın davranışlarına olumsuz örnek teşkil etmektedir.	96	42.3	69	30.4	49	21.6	10	4.4	3	1.3

9.TV dizileri çocuğumuzun/ çocuklarımızın çevrelerindeki insanlarla iletişimlerini olumsuz etkilemektedir. Örneğin çocuk bir şiddet sahnesine maruz kaldığında onu arkadaşlarına uygulamaya kalkabilmektedir.

Tablo 3. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medya Görüşlerinin Dağılımı-2

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
10. Medyada tanıtılan, çocuklara yönelik gıda ürünleri, çocuklarımızın beslenme alışkanlıklarını olumsuz etkilemektedir.	97	42.7	77	33.9	32	14.1	15	6.6	6	2.6
11. Reklamlarda gösterilen ürünler, çocuklarımızın gıyeceklerinde marka tercih etmelerine sebep olmaktadır.	84	37.0	76	33.5	37	16.3	20	8.8	10	4.4
12-Çocuklarla ilgili televizyon ve gazete haberleri, çocukların “uzun vadede ne yararına olur” düşüncesiyle hazırlanmamaktadır.	59	26.0	74	32.6	66	29.1	21	9.3	7	3.1
13-Çocukların konu edinildiği olumsuz haberlerde kullanılan fotoğraflar, mozaiklense (kapatılsa) bile çocuğun tanınması engellenememekte çocuğun gittiği okul gibi bilgiler habere yazılarak çocuğun yakın çevresinin onu tanmasına yol açmaktadır.	90	39.6	91	40.1	31	13.7	11	4.8	4	1.8
14- Sokağa itilen veya çalıştırılan çocuklarla ilgili haberler verirken medya, bu çocukların topluma kazandırılmasını engelleyen ayrımcı bir üslup kullanmaktadır. Suça itilen çocuklar “suçlu” olarak damgalanmaktadır.	73	32.2	84	37.0	39	17.2	25	11.0	6	2.6

15- Özendirici olabileceği göz önünde bulundurulmadan, çocuğa yönelik şiddet ve taciz haberlerinde bu eylemleri uygulayanların eylemleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır.	84	37.0	82	36.1	37	16.3	14	6.2	10	4.4
---	----	------	----	------	----	------	----	-----	----	-----

Tablo 3. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medya Görüşlerinin Dağılımı- 3

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
16- Özellikle suça karışan çocuklarla ilgili haberlerde sadece söz konusu olayın sonuçlarına yer verilmekte, olayların nedenleri göz ardı edilmektedir.	83	36.6	77	33.9	55	24.2	9	4.0	3	1.3
17- Çocuklarımıza yaşam kalitesi hakkı (çocukların aile, okul, boş zaman, arkadaşlar, çevre, oyun alanları gibi özel yaşam alanları ve bütün olarak yaşamdan tatmin olmaları) sağlamak için çaba gösterilmesi gerekmektedir.	131	57.7	75	33.0	14	6.2	1	0.4	6	2.6
18- Devlet kitle iletişim araçlarının önemini kabul ederek çocuğun; özellikle ruhsal, ahlaki, bedensel ve zihinsel sağlığını geliştirmeye yönelik programlar yapılması için destek vermelidir.	136	59.9	68	30.0	12	5.3	4	1.8	7	3.1
19- Çocukların cinsellik ve şiddetle ilgili filmler izlemeleri engellenmelidir.	160	70.5	46	20.3	12	5.3	2	0.9	7	3.1
20- Aile, çocuk hazır olduğunda cinsellikle ilgili bilgilendirmeyi, çocuğun akranlarından, televizyondan, internetten ve sokaktan yanlış ve eksik öğrenmesini engellemek için kendisi yapmalıdır.	128	56.4	62	27.3	26	11.5	5	2.2	6	2.6

Tablo 3 incelendiğinde, ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya yönelik görüşlerden “tamamen katılıyorum” şeklinde katılım gösterdikleri görüşlerin yüzdeleri yüksek olanlarına bakıldığında, “Çocukların cinsellik ve şiddetle ilgili filmler izlemeleri engellenmelidir” (% 70.5), “Devlet kitle iletişim araçlarının önemini kabul ederek çocuğun; özellikle ruhsal, ahlaki, bedensel ve zihinsel sağlığını geliştirmeye yönelik programlar yapılması için destek vermelidir” (% 59.9), “Çocuklarımıza yaşam kalitesi hakkı (çocukların aile, okul, boş zaman, arkadaşlar, çevre, oyun alanları gibi özel yaşam alanları ve bütün olarak yaşamdan tatmin olmaları) sağlamak için çaba gösterilmesi gerekmektedir” (% 57.7), “Aile, çocuk hazır olduğunda cinsellikle ilgili bilgilendirmeyi, çocuğun akranlarından, televizyondan, internetten ve sokaktan yanlış ve eksik öğrenmesini engellemek için kendisi yapmalıdır” (% 56.4) ifadeleri göze çarpmaktadır.

“Katılıyorum” şeklinde görüş bildirilen ifadelerden yüzdeleri diğer ifadelere göre yüksek olanlardan ise “Medya, çocuk ihmal ve istismarı konusunda titiz davranmamaktadır” (% 40.5), “Çocukların konu edinildiği olumsuz haberlerde kullanılan fotoğraflar, mozaiklense (kapatılsa) bile çocuğun tanınması engellenememekte çocuğun gittiği okul gibi bilgiler habere yazılarak çocuğun yakın çevresinin onu tanınmasına yol açmaktadır” (% 40.1), “Medyada çocuğa yönelik şiddet meşrulaştırılmakta, sıradanlaştırılmaktadır” (% 39.6) ifadeleri göze çarpmaktadır.

Katılımcıların “kısmen katılıyorum” şeklinde görüş bildirdikleri ifadelerden dikkat çekici olanlar ise “Medyada çocuğun düşünceleri önemsenmemektedir” (% 26.4), “TV’deki program türleri (reklam, dizi, haber vs.) çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir” (% 25.6) ve “Kitle iletişim araçları (TV, gazete, internet vs.) çocuk haklarını ihlal etmektedir” (% 25.1) şeklindeki ifadelerdir.

“Kitle iletişim araçları (TV, gazete, internet vs.) çocuk haklarını ihlal etmektedir” (% 17.2) ifadesi de “katılmıyorum” şeklinde görüş bildirilen ifadelerden en yüksek oranlı ifade olarak göze çarpmaktadır. “TV’deki program türleri (reklam, dizi, haber vs.) çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir” (% 5.7) ifadesi ise “tamamen katılmıyorum” şeklinde ifade edilen görüşler içinde oranı en yüksek olması açısından dikkat çekicidir.

Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Aile Bireylerinin Cinsiyetleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 4'te ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşlerinin aile bireylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 4. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Aile Bireylerinin Cinsiyetleri Arasındaki Farklılığa İlişkin t Testi Sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kadın	149	3.9570	0.55787	225	-1.689	0.236
Erkek	78	4.0840	0.49632	173.133		

Tablo 4 incelendiğinde, ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin cinsiyetleri arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [t (227)= -1.689; p> 0.05]. Cinsiyet değişkeninin, ailelerin medyaya ilişkin görüşlerinden bağımsız olduğu söylenebilir.

Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Aile Bireylerinin Yaşları Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 5'te ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşlerinin aile bireylerinin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 5. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Aile Bireylerinin Yaşları Arasındaki Farklılığa İlişkin F Testi Sonucu

Varyans Analizi	Kareler Top.	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	0.904	3	0.301	1.305	0.378
Gruplar İçi	64.948	223	0.291		
Toplam	65.852	226			

Tablo 5 incelendiğinde, aile bireylerinin medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin yaşları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir [F (3- 223) =1.035; p> 0.05]. Yaş değişkeninin, ailelerin medyaya yönelik görüşlerinden bağımsız olduğunu söylemek mümkündür.

Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Aile Bireylerinin Öğrenim Durumları Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 6'da ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşlerinin aile bireylerinin öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Aile Bireylerinin Öğrenim Durumları Arasındaki Farklılığa İlişkin F Testi Sonucu

Varyans Analizi	Kareler Top.	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	0.229	4	0.057	0.194	0.941
Gruplar İçi	65.623	222	0.296		
Toplam	65.852	226			

Tablo 6 incelendiğinde, ailelerin medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin öğrenim durumları arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir [$F(4-222) = 0.194$; $p > 0.05$]. Öğrenim durumu değişkeninin, ailelerin medyaya ilişkin görüşlerinden bağımsız olduğu söylenebilir.

Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Ailedeki Çocuk Sayısı Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 7'de ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşlerinin ailedeki çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 7. Ailelerin Çocuk Hakları Bağlamında Medyaya İlişkin Görüşleri İle Ailedeki Çocuk Sayısı Arasındaki Farklılığa İlişkin F Testi Sonucu

Varyans Analizi	Kareler Top.	Serbestlik Derecesi	Kareler Ort.	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	0.046	3	0.015	0.052	0.984
Gruplar İçi	65.806	223	0.295		
Toplam	65.852	226			

Tablo 7 incelendiğinde, ailelerin medyaya ilişkin görüşleri ile ailedeki çocuk sayısı arasında 0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir [F (3- 223)= 0.052; p> 0.05]. Ailedeki çocuk sayısı değişkeninin, ailelerin medyaya ilişkin görüşlerinden bağımsız olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuçlar

Ailelerin, "Medyada çocuğun düşünceleri önemsenmemektedir." ve "TV'deki program türleri (reklam, dizi, haber vs.) çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir." ifadelerine yüksek oranlarda "kısmen katılıyorum" şeklinde katılım göstermeleri dikkat çekmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarında, kitle iletişim araçlarının (TV, gazete, internet vs.) çocuk haklarını ihlal etmediğini düşünen ailelerin de olduğu göze çarpmaktadır. Fakat aile bireylerinin büyük çoğunluğunun (% 65.1) medyanın çocuk ihmal ve istismarı konusunda titiz davranmadığı yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Çalışmadan elde edilen bu bulgu, bu konuda yapılan çalışmalardan elde edile bulgularla benzerlik göstermektedir. Alankuş (2007) ve Yüksel Özmen (2012) tarafından yapılan çalışmalarda, çocuğun medyadaki görünürlüğüne artmasıyla beraber medyadaki çocuk hakları ihlallerinin de arttığı ifade edilmektedir. Arcan (2011)'in çalışmasında, geçmişten günümüze çocukların istismar ya da sömürüye uğradıklarında sansasyonel bir kurban şeklinde medyaya sunuldukları ifade edilmektedir. Ziyalar ve Salihoğlu (2008)'nin yaptığı çalışmada da çocuk haberlerinin %79,1'inin adli haberler olduğuna yönelik bulgular elde edilerek çocuk istismarına vurgu yapılmaktadır. Bu noktada araştırmada, ailelerin çocuk ihmal ve istismarı konularında yeterli bilinç düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Çalışmada, aile bireylerinin, çocuk hazır olduğunda cinsellik ile ilgili bilgilendirmeyi, çocuğun akranlarından, televizyondan, internetten ve sokaktan yanlış ve eksik öğrenmesini engellemek adına kendilerinin yapmaları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Çalışmadan elde edilen bulgunun, Sutton (2003)'un ebeveynlerin, çocukların cinsel eğitimi

hakkında kendilerinin karar vermelerinin daha uygun olacağı yönünde sonucu olan çalışması ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmada, aile bireylerinin, çocukların konu edinildiği olumsuz haberlerde kullanılan fotoğraflar mozaiklense (kapatılsa) bile çocuğun tanınmasının engellenemediği, çocuğun gittiği okul gibi bilgilerin habere yazılarak çocuğun yakın çevresinin onu tanımaya yol açtığı yönünde görüş bildikleri görülmektedir. Çalışmadan elde edilen bu bulgunun, Bek (2011)'in çalışmasında yer verdiği örnek gazete haberleri ile desteklenebilir nitelikte olduğu söylenebilir.

Çalışmada anne- babaların genel anlamda, medyanın çocuk ihmal ve istismarı konusunda hassas davranmadığı yönünde görüş bildirdikleri sonucu çıkarılabilir.

Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ailelerin medyaya ilişkin görüşleri ile aile bireylerinin yaşları arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgu, Yurtsever (2009)'in "Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği"nin "Devlet Güvencesi ve Desteği" ve "Bakım ve Koruma" boyutları puanlarının, ebeveynlerin yaşlarına göre anlamlı fark gösterdiği çalışmasıyla aynı doğrultuda olmadığı görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre öğrenim durumu değişkeni, ailelerin medyaya yönelik görüşlerinden bağımsızdır. Aile bireylerinin medyaya ilişkin görüşlerinin bireylerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığına yönelik elde edilen bu bulgudan, aile bireylerinin medya eğitimi ya da medya okuryazarlığı eğitimi noktasında benzer medya okuryazarlık seviyesinde oldukları söylenebilir. Aynı şekilde aile bireylerinin çocuk haklarının medya boyutuna (yasadışı içerik- zararlı içerik) yönelik benzer bilgi düzeylerinde oldukları yorumu da yapılabilir. Bu noktada çalışmada, aile bireylerinin medya ile ilgili görüşlerinin lisans ve lisansüstü öğrenim düzeylerindeki aile bireyleri lehine farklılaşması beklenebilirdi.

Ailelerin çocuk hakları bağlamında medyaya yönelik görüşleri, ailedeki çocuk sayısına bağlı olarak da farklılık göstermemektedir. Elde edilen bu bulgu, Yurtsever (2009)'in "Ebeveyn Çocuk Hakları Tutum Ölçeği"nin alt boyutları puanlarının sahip olunan çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği çalışmasıyla paralellik göstermediği görülmektedir.

Öneriler

- Çanakkale ilinde yapılan bu çalışmanın farklı örneklem gruplarında da yapılması önerilebilir.
- Bu çalışma, medyadaki mesajların eleştirel bakış açısı çerçevesinde analiz edilmesini sağlayarak medyada karşılaşılabilecek olumsuzlukları en aza indirgeyen medya okuryazarlığının sadece öğretmen ve öğrencilere değil, ailelere de sunulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple, Anne/Baba Destek Programları'nda veya yetişkinliklere yönelik çeşitli kurs ve seminerlerde medya eğitiminin ya da medya okuryazarlığı eğitiminin ön plana çıkarılması önerilebilir.
- Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, özellikle medya araçlarının çocuk hakları konusunda daha duyarlı olmaları beklenmektedir. Bu hususta medya organlarına yönelik denetimlerin artırılması önerilebilir.
- Literatürde, çocuk hakları konusunda çocuklara ve öğretmenlere yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Fakat çocuk hakları bağlamında ebeveynlere yönelik çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Çocuk hakları ilişkili konularda, ebeveynlere yönelik çalışmalar yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Akıncı, N. (2008). Çocuk ve medya. *Türkiye Klinikleri*, 4(6), 72- 75.
- Aktürk, S. (2006). *Avrupa Birliği sürecinde Türkiye'de çocuk hakları ve güvenliği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Alankuş, S. (2007). Önsöz, Neden Çocuk Odaklı Habercilik Kitabı, S. Alankuş içinde, *Çocuk Odaklı Habercilik* (s. 25-72). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Arcan, H. E. (2011). Medya Bağlamında Çocuk Hakları, *Anne-baba, Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin El Kitabı Çocuk Hakları ve Medya* (s. 249- 262). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Avcı, A. (2011). Çocuk haklarının medya boyutu-sözleşmeler ve yasal düzenlemeler, *Anne-baba, Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin El Kitabı Çocuk Hakları ve Medya* (s. 89- 105). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Balcı, M. ve Sönmez, G. (2001). *Temel belgelerde insan hakları*. İstanbul: Danışman Yayınları.

- Bek, M. G. (2011). Medyada Çocuk Hakları ve Etik İlkeler M. R. Şirin içinde, *Anne-baba, Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin Çocuk Hakları ve Medya* (s. 23- 46). İstanbul : Çocuk Vakfı Yayınları.
- Büyükbaykal, C. I., Mengü, S. Ç. ve Büyükbaykal, G. (2007). Üçüncü sayfadaki çocuk haberlerinin içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Sivas.
- Çakır-Tunç, D. (2008). *Çocuk Hakları Sözleşmesinin eğitim politikalarına yansımaları konusunda milli eğitim bakanlığı uzmanlarının görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk, Y. D. ve Gül, A. A. (2006). *Çocuğunuzu televizyona teslim etmeyin, medya okuryazarı olun*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erükçü, G. ve Öz, M. (2012). "Çocuğun Cinsel İstismarı ve Kurumsal Yapılanmalar", *Uluslararası Katılımlı Çocuk İhtiyaçları Sempozyumu*, 554- 564, Ankara.
- Fazlıoğlu, Z. (2007). *Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan "çocuk hakları" konusunda öğretmenlerin ve yöneticilerin bilinç düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Genç, S. Z. ve Güner, F. (2010). İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin televizyon izleme profili (Çanakkale İli Örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 188, 230- 250.
- Güner, F. (2011). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin televizyon dizilerindeki mesajları algılamalarında medya okuryazarlığının etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- İnal, K. (2012). Çocuklar için medya okuryazarlığı ihtiyacı, *Uluslararası Katılımlı Çocuk İhtiyaçları Sempozyumu*, Ankara.
- Kaya, S. Ö. (2011). *Öğretmen adaylarının çocuk hakları ile ilgili görüşleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi* (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Mutlu, E. (1999). *Televizyon ve toplum*. Ankara: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.
- Odman, M. T. (212). Dünya’da ve Türkiye’de Çocuk Hakları. *Uluslararası Katılımlı Çocuk İhtiyaçları Sempozyumu, Ankara*.
- Öztürk, C. ve Karayağız, G. (2007). Çocuk ve televizyon. *Ankara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(2), 81- 85.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun yok oluşu* (Çev. Kemal İnal). İstanbul: İmge Yayınevi.
- Sadriu, S. (2009). *Seçmeli medya okuryazarlığı dersi alan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin ders sonu çıktılarına yönelik bir pilot araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Salman Osmanağaoğlu, Y. (2007). *Uşak ili lise son sınıf öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin görüşleri*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sutton, P. B. (2003). *The relationship between parents’ attitude toward children’s rights, parenting styles, and children’s right to sexuality education*. (Unpublished Dissertation), Alliant International University, Fresno, California, USA.
- Şirin, M. R. (2011). Çocuk hakları ve medya üzerine bir ön bakış, *Anne-baba, Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin El Kitabı Çocuk Hakları ve Medya* (s. 11- 23). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Timisi, N. (2011). Medyada Çocukları Koruyucu Önlemler, *Anne-baba, Öğretmen ve Medya Çalışanları İçin El Kitabı Çocuk Hakları ve Medya* (s. 141- 163). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2009). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2009 Yılı Nüfus Kayıt Sonuçları. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>. (Erişim Tarihi: 08.06.2010).
- Uçuş, Ş. (2009). *Çocuk hakları sözleşmesi’nin ilköğretim programlarındaki yeri ve sözleşme’ye yönelik öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluç, G. (2002). Toplumsal bir gruba yönelik şiddet türü: Medya, çocuk, şiddet ve çocuklar. *Selçuk İletişim*, 6, 4- 11.

- Yılmaz, G. (2007). Basın yayının çocuk sağlığına etkileri. *Türk Pediatri Arşivi*, 42, 1- 5.
- Yurtsever, M. (2009). *Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksel-Özmen, Ş. (2012). Çocuğun adı yok: Televizyon haberlerinde çocuğun sunumu ve çocuk hakları bağlamında değerlendirilmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 34, 62- 82.
- Ziyalar, N. ve Salihoğlu, S. (2008). Yazılı basında suç mağduru çocuklar. http://www.steteskop.net/Tibbi_Makale-file-article-sid-1317.html (Erişim Tarihi: 10.07.2010)